HE 121/2024
laeiksi jakeluvelvoitelain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

HE:n tarkoitus

Esityksen tarkoituksena on:

1. Toimeenpanna hallitusohjelman kirjaukset jakeluvelvoitteesta,
2. Panna kansallisesti täytäntöön päivitetty uusiutuvan energian direktiivi (ns. RED III-direktiivi) liikennettä koskevien artiklojen osalta.

Jäsenvaltioiden tulee saattaa RED III-direktiivin edellyttämä lainsäädäntö voimaan 21.5.2025 mennessä.

Hallituksen esityksen keskeiset muutokset

1. Velvoitetasoja alennetaan nykyisestä

2. Jakelijan keinovalikoimaa laajennetaan

3. Edistetään vetytaloutta

Velvoitetasoja alennetaan

- Alennetaan vuosien 2025-2027 jakeluvelvoitetasoja nykyisestä:
  - 16,5 % vuonna 2025 (nyk. 29 %)
  - 19,5 % vuonna 2026 (nyk. 29 %)
  - 22,5 % vuonna 2027 (nyk. 30 %)
- Alennetaan vuosien 2026 ja 2027 lisävelvoitetasoja nykyisestä:
  - 4 %-yksikköä vuonna 2026 (nyk. 6 %-yks.)
  - 4 %-yksikköä vuonna 2027 (nyk. 6 %-yks.)
- Alennetaan seuraamusmaksujatasoja vuosiksi 2024-2027 hallitusohjelman lisäpöytäkirjan mukaisesti.

Vaikutukset

- Lisää tieliikenteen päästöjä n. 3,1 Mt CO2 (liikenteen kokonaispäästöt 9,4 Mt CO2 v. 2023).
- Alentaa bensiinin ja dieselin pumppuhintoja 6-7 snt/litralta verrattuna nykylainsäädäntöön.
- Lisää valtion valmisteverotuloja kumulatiivisesti vuosina 2024-2027 226 miljoonalla eurolla.
- Velvoitetasojen muutoksiin liittyy tulonmenetysriski: taakanjakosektorin tavoitteet ja RRF.

Jakelijan keinovalikoimaa laajennetaan

- Uusiutuva liikennesähkö:
  - Voidaan täyttää vain yleisvelvoitetta

- Jakeluvelvoitteen joustomekanismi:
  - Voidaan täyttää vain yleisvelvoitetta
  - Enintään 5,5 %-yksikköä

Uusiutuva liikennesähkö

- Mukaan yleisesti saatavilla olevat latauspisteet RED III –direktiivin minimivaatimuksen mukaisesti.
- Liikennesähkön toimittajat eivät olisi jakeluvelvollisia.
- Uusiutuva osuus lasketaan Suomen kahden edellisen vuoden aikana toimitetun uusiutuvan sähkön keskimääräisellä osuudella.
- Uusiutuvan liikennesähkön hyötykerroin olisi 3.

Vaikutukset: uusiutuva liikennesähkö

- Vähentää uusiutuvien polttoaineiden kysyntää yhteensä vuosien 2025-2030 välisenä aikana 353 ktoe.

- Alentaa jakelijoiden velvoitteen täyttämisestä syntyviä kustannuksia, mutta vaikutus polttoaineiden pumppuhintoihin on epävarmaa.

- Kasvattaa valtion valmisteverotuloja vuosina 2025-2027 yhteensä 26 miljoonalla eurolla. Vuoden 2028 jälkeen vaikutus kasvaa entisestään.

Joustomekanismi

- Jakeluvelvoitteesta 5,5 prosenttiyksikköä voisi täyttää muilla Suomessa toteutetuilla vaihtoehtoisilla päästövähennystoimilla.

- Päästövähennystoimien tulisi kohdistua taakanjakosektoriin. Maankäyttösektorin toimet otetaan rajoitetusti (1 %-yks) mukaan myöhemmin annettavalla VNA:lla.

- Asetetaan kriteerit toimen hyväksyttävyydelle: lisäisyys, pysyvyys, luotettava mittaus, perusura, todentaminen, kaksinkertaisuus ja hiilivuodon välttäminen.

- Hyödynnettävissä jakeluvelvoitteessa vasta sen jälkeen, kun toimi on toteutettu ja se on luotettavasti todennettu.

- Valmistelua jatketaan VNA:lla jakeluvelvoitteen joustomekanismista.

Vaikutukset: joustomekanismi

- Ei päästöjä lisäävää vaikutusta. Vaatimus kaksinkertaisesta päästövähenemävaikutuksesta voi teoriassa saada aikaan lisäisiä päästövähennyksiä yhteensä 550 000 CO2 tonnia.

- Alentaa jakelijoiden velvoitteen täyttämisestä syntyviä kustannuksia, mutta vaikutus polttoaineiden pumppuhintoihin on epävarmaa.

- Päästövähennystoimen toteuttajat hyötyisivät lisätuloista. Joustomekanismin käyttöönoton laajuus riippuu jakelijoiden kiinnostuksesta ja soveltuvien päästövähennystoimien tarjonnasta.

Vetytalouden edistäminen

- Lisätään oma vähimmäisosuusvelvoite RFNBO-polttoaineille (lisävelvoitteen alavelvoite):
  - 1,5 %-yksikköä vuosina 2028-2029,
  - 4,0 %-yksikköä vuonna 2030 ja sen jälkeen.
  - Ylittää RED III-direktiivin minimivaatimuksen, joka on 1 %-yks. v. 2030.

- Hyödynnetään RED III-direktiivin mahdollisuutta laskea mukaan välituotevety:
  - 0,5 %-yksikköä vähimmäisosuus- ja lisävelvoitteesta ennen vuotta 2030,
  - 1,0 %-yksikköä vähimmäisosuus- ja lisävelvoitteesta vuonna 2030 ja sen jälkeen.

- RFNBO:lle seuraamusmaksu 0,055 euroa/MJ.

Vaikutukset: vetytalouden edistäminen

- Kannustaa bioperäisen hiilidioksidin talteenottoon ja käyttöön sekä uusien investointien syntyyn (RFNBO polttoaineiden arvoketjut).

- Vähimmäisosuusvelvoitteella vain pieni vaikutus pumppuhintoihin, arviolta n. 3 snt/litralta.

- Välituotevedyn hyödyntäminen jakeluvelvoitteessa lisäisi liikenteen päästöjä, mutta olisi kustannustehokkain vaihtoehto täyttää vähimmäisosuusvelvoitetta.

Kiitos!